

ANALIZA ANTROPOLOGICĂ A RESTURILOR SCHELETICE DESCOPERITE ÎN PRONAOSUL BISERICII „ADORMIREA MAICII DOMNULUI” – STRÂMBEANU DIN PITARU (COM. POTLOGI, JUD. DÂMBOVIȚA)

Gabriel VASILE

Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan”; e-mail: gabriel.vasile@iabvp.ro

Keywords: Middle Ages, Greater Wallachia, 18th century, church, Strâmbeanu family, anthropological analyses

Abstract: Preventive archaeological research at the “Dormition of the Virgin” – Strâmbeanu Church in Pitaru (dated to the 18th century) revealed, in addition to the archaeological material specific to the Middle Ages, the existence of seven inhumation tombs. The graves were identified in the narthex of the church. Most of them certainly belong to the Strâmbeanu family, a fact justified both by the votive painting, also represented in the narthex, in which the faces of the founding family members are present, and, especially, by two seal rings with the insignia of the founders’ family. The anthropological analysis showed that the skeletal remains came from a minimum number of 17 individuals (10 subadults and seven adults – five females and one male), the likely result of disturbances and reburials carried out in a relatively limited space. The large number of deaths among the subadults has been attributed to diseases that lead to a deficiency in vitamins (A, B₆, B₉, B₁₂, C, D) and minerals (Fe), essential for the growth and development of the body.

Cuvinte-cheie: Ev Mediu, Muntenia, secolul al XVIII-lea, biserică, familia Strâmbeanu, analiză antropologică

Rezumat: Cercetările arheologice preventive de la Biserica Strâmbeanu „Adormirea Maicii Domnului” de la Pitaru (secolul al XVIII-lea) au scos la lumină, pe lângă materialul arheologic specific epocii, șapte morminte de inhumație. Gropile mormintelor au fost identificate în pronaosul bisericii. Majoritatea aparțin cu certitudine familiei Strâmbeanu, fapt justificat atât prin tabloul votiv, reprezentat tot în pronaos, în care sunt reliefate chipurile membrilor familiei fondatoare, cât și, mai ales, prin două inele sigilare cu însemne ale familiei ctitor. Analiza antropologică a evidențiat faptul că resturile scheletice provin de la un număr minim de 17 indivizi (10 subadulți și șapte adulți – cinci femei și un bărbat), rezultatul probabil al deranjamentelor și reînhumărilor efectuate într-un spațiu relativ limitat. Numărul mare de decese în rândul subadulților a fost pus pe seama unor boli care conduc la un deficit de vitamine (A, B₆, B₉, B₁₂, C, D) și minerale (Fe) esențiale creșterii și dezvoltării organismului.

INTRODUCERE

La sfârșitul anului 2020 și începutul anului 2021 au avut loc la Pitaru (com. Potlogi, jud. Dâmbovița) cercetări arheologice preventive conduse de o echipă de arheologi¹ de la Complexul Național Muzeal „Curtea Domnească” din Târgoviște, care au urmărit restaurarea, consolidarea și punerea în valoare cultural-turistică a monumentului istoric Biserica „Adormirea Maicii Domnului” Strâmbeanu. Autorii cercetării au ajuns la concluzia că biserica a fost ridicată într-o singură etapă, fiind edificată în secolul al XVIII-lea (anul 1757) și aparținând unei familii de boieri. Săpăturile arheologice au fost efectuate atât în exteriorul bisericii, cât și în interiorul acesteia. Elementul-cheie în jurul căruia a gravitat cercetarea arheologică l-a constituit pictura din pronaos, unde sunt zugrăviți membrii familiei Strâmbeanu. Tot în pronaos, au fost identificate și șapte morminte de inhumație (M.1–M.7), dintre care numai două (M.2 și M.7) au fost nederanjate de reînhumări. În

patru (M.2, M.5, M.6, M.7) dintre cele șapte morminte a fost identificat inventar funerar, care constă în obiecte de podoabă (printre care două inele sigilare, unul dintre ele inscripționat cu numele *Bălașa*), accesorii vestimentare (copci, bumbi, fire metalice de la veșminte) și monede (probabil depuse ca obol funerar)².

MATERIAL ȘI METODE DE LUCRU

Au fost analizate resturile scheletice ce provin din șapte complexe funerare, exclusiv de inhumație. În prezent, materialul scheletic face parte din patrimoniul cultural al Complexului Național Muzeal „Curtea Domnească” din Târgoviște (jud. Dâmbovița). Analiza antropologică a urmărit evidențierea mai multor parametri, descriși succint în continuare și pentru care au fost utilizate numeroase studii din literatura de specialitate.

Într-o primă fază, resturile scheletice au fost curățate

¹ Din echipă au făcut parte Dr. Florin Gabriel Petrică (responsabil științific), Dr. Minodora Cârțumaru și Drd. Mihai Claudiu Năstase, cărora le mulțumesc și pe această cale pentru amabilitatea cu care mi-au încredințat spre studiu materialul scheletic.

² Pentru informații complete în legătură cu istoricul monumentului, cercetările arheologice din exteriorul și din interiorul bisericii sau analiza inventarului funerar, vezi Petrică *et alii* 2021, în prezentul volum.